

สภาพการปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการวิจัยเรื่องสภาพการปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2. เพื่อศึกษาการปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3. เพื่อศึกษาความต้องการการสนับสนุนการปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4. เพื่อศึกษาความต้องการสนับสนุนและข้อเสนอแนะในการปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

2. วิธีการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 1 อำเภอ

6 ตำบล 59 หมู่บ้านที่ปลูกอ้อยโรงงานจำนวน 1,633 ราย และสุ่มแบบง่ายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน ต้องการทั้งหมดเป็นจำนวน 321 คราวเรือนดังนี้

2.1. เขียนหมายเลขกำกับลงในรายชื่อประชากร (เกษตรกร) แต่ละรายที่เป็นผู้ปลูกอ้อยในแต่ละหมู่บ้าน

2.2. ทำหมายเลขกำกับรายชื่อ เขียนบนฉลากแล้วเอาฉลากทั้งหมดลงในกล่อง

2.3. สุ่มจับฉลากในกล่อง โดยให้หมายเลขฉลากของประชากรที่ถูกจับขึ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจนครบที่ต้องการ

2.4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์มีทั้งชนิดปลายปิด (Close Ended Question) และปลายเปิด (Open Ended Question) มี 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน

ตอนที่ 2 สภาพการปลูกและการตลาดอ้อยโรงงานของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาด้านการปลูกและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน

ตอนที่ 4 ข้อมูลความต้องการสนับสนุนและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน

การทดสอบเครื่องมือเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปทดสอบกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ราย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์โดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 321 คน ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

3.2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากรายงานเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับรายงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกอ้อยโรงงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำข้อมูลจัดหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลคะแนนแต่ละข้อ ลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the social sciences (Spss) นำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) หรือ $\bar{x}$ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2. ใช้ค่าระดับ 3 ระดับ คือ 0-1-2-3 ในการวัดปัญหาอุปสรรคและความต้องการสนับสนุนของเกษตรกร

5. ผลการวิจัย

5.1. ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เพศของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย โรงงานที่ทำการศึกษพบว่าส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47-48 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน จำนวนแรงงานเกษตรกรผู้ทำไร่อ้อยเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีอาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือการทำไร่อ้อย มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 32.18 ไร่ มีพื้นที่ถือครองทำไร่อ้อยเฉลี่ย 17.62 ไร่ รายได้จากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ย 77,588 บาท/ปี นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 23,273 บาท/ปี มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นส่วนมาก รองลงมาคือกลุ่มสหกรณ์การเกษตร

5.2. สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน เกษตรกรมีพื้นที่ทำไร่อ้อยเฉลี่ย 17.62 ไร่ มีแรงงานทำไร่อ้อยเฉลี่ย 3 คน เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยยังขาดความรู้ในเรื่องการปลูกอ้อย ขาดแหล่งพันธุ์อ้อยที่ดี ราคาอ้อยยังผันผวนไม่แน่นอนทำให้ขาดความมั่นใจในการลงทุน การใช้ต่อได้น้อยครั้ง (1-2) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงผลผลิตอ้อยต่อปีต่ำและยังขาดเครื่องจักรที่จำเป็นในการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต

5.3. การได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสาร แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน จากการวิจัย พบว่าส่วนมากได้รับจากเพื่อนบ้าน รองลงมาได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากเจ้าหน้าที่โรงงาน และจากผู้นำกลุ่มเกษตรกร

5.4. ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาขาดเครื่องจักรกลที่เหมาะสม ขาดอุปกรณ์ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ขาดความรู้สนับสนุนอ้อยพันธุ์ดี และปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่ำ ปัญหาในระดับปานกลาง 13 ประเด็น ได้แก่ ประเภทปัญหา ได้แก่ ไม่มีสิทธิ์ถือครองที่ดินปลูกอ้อย แหล่งเงินทุนไม่เพียงพอ ขาดแคลนอ้อยพันธุ์ดี ขาดแคลนแหล่งน้ำ ขาดแคลนแรงงาน ค่าแรงสูง

การควบคุมวัชพืชไม่มีประสิทธิภาพ การระบาดของโรคอ้อย การทำลายของแมลง การทำลายของสัตว์ศัตรู และการบำรุงอ้อยต่อไม่ทันเวลา ปัญหาระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ อ้อยตายในหน้าแล้ง การเก็บเกี่ยวไม่ได้ อายุและอ้อยไฟไหม้ก่อนและหลังเก็บเกี่ยว

5.5. ความต้องการสนับสนุนและข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย โรงงานมีความต้องการสนับสนุนดังนี้

1. ความต้องการความรู้ในการปลูกอ้อย จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 6 ประเด็น ได้แก่ การเลือกพันธุ์และท่อนพันธุ์ การเตรียมดิน การป้องกันกำจัดโรค การป้องกันกำจัดแมลง การป้องกันกำจัดวัชพืช และการใช้ปุ๋ยเคมี ระดับปานกลาง 10 ประเด็น ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การให้น้ำ การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง การดูแลรักษาเครื่องมือการเกษตร ระยะเวลาและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว การตรวจสอบคุณภาพก่อนการจำหน่าย การขยายพันธุ์อ้อย การตลาดอ้อยระบบโรงงาน การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุน

2. ความต้องการเทคนิควิธีการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการปลูกอ้อย ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ผ่านผู้นำกลุ่มเกษตรกร การสาธิตการปลูกอ้อย และการศึกษาดูงาน ระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ การเยี่ยมบ้านเกษตรกร การอบรมเรื่องอ้อย การแนะนำและแจกจ่ายเอกสาร การให้ความรู้ผ่านหอกระจายเสียง การตีพิมพ์วารสาร การจัดนิทรรศการและการประกวดอ้อย

3. ความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการระดับมากมี 8 ประเด็น ได้แก่ การติดต่อแหล่งพันธุ์อ้อย การประสานงานป้องกันกำจัด การประสานงาน แหล่งดูงาน แหล่งปุ๋ยเคมี ราคาถูก จัดหาสารเคมีราคาถูก การติดต่อประสานงานกับแหล่งความรู้ การประกันราคาอ้อย การแปรรูปอ้อย ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การประสานงานกับโรงงานและการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายอ้อย

4. ความต้องการสนับสนุนด้านการจำหน่ายอ้อย จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ราคาจำหน่ายควรเป็นราคาประกันทุกวัน การจ่ายเงินของโรงงานควรจ่ายในวันขายอ้อย ขั้นตอนการจ่ายเงินของโรงงานที่ไม่ยุ่งยาก รายได้จากการขายไม่ควรหักภาษี

สำหรับผู้สนใจในเรื่องนี้โดยละเอียดหาอ่านได้จากห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือที่สำนักงานกองทุนอ้อยและน้ำตาลทราย

*****